

Ref. MD 036(2026)

Чотири роки потому: правосуддя, відповідальність та мир для України

Заява [Генерального секретаря](#) Ради Європи

Страсбург, 23 лютого 2026 року – Завтра, 24 лютого, виповнюється чотири роки з дня повномасштабного вторгнення Росії в Україну. Удари по будинках, школах, лікарнях та енергетичній інфраструктурі продовжуються безперервно, залишаючи людей без електроенергії та опалення в найсуворішу зиму війни.

Оскільки війна вступає у свій п'ятий рік, 2026-й має стати роком повернення миру в Україну. Але мир не може бути паузою в насильстві. Він має бути справедливим, тривалим, а також забезпеченим обов'язковими гарантіями та повною відповідальністю за агресію. Сталий мир буде побудований Україною разом з Європою та ґрунтуватиметься на праві.

Відповідальність — це не абстрактний принцип. Це основа відновлення України та міцного миру.

Як я наголосив минулого тижня в Києві, «ми можемо допомогти забезпечити, щоб злочини не зникли. Щоб те, що було зроблено з Україною, не було стерто. Щоб мир, коли він настане, не будувався на безкарності».

Наш [Реєстр збитків](#) вже зафіксував понад 110 000 заяв — це лише частина руйнувань, завданих українському народу. Сьогодні Реєстр відкриває нову категорію заяв: українські біженці, які були змушені переїхати за кордон, тепер зможуть подавати заяви про компенсацію за завдані збитки.

Минулого грудня ми відкрили для підписання Конвенцію про створення [Міжнародної компенсаційної комісії](#). Тридцять п'ять держав та Європейський Союз підписали її першого ж дня, що стало безпрецедентним проявом єдності. Це чітко сигналізує: без компенсації та відшкодування не може бути справжнього відновлення.

Водночас передова група Ради Європи працює над створенням [Спеціального трибуналу щодо злочину агресії](#). Як я повідомив президенту Зеленському в Києві, наступний крок зараз вимагає політичної підтримки держав на найвищому рівні. Відповідальність має перейти від принципу до конкретної реальності.

Рада Європи не стоїть осторонь. Ми пропонуємо найамбітніший [План дій](#) у нашій історії — стратегічний інструмент, який супроводжує Україну на шляху реформ до членства в Європейському Союзі та міцно закріплює відновлення на демократичних стандартах, верховенстві права та правах людини. Цей План дій не є технічною допомогою; він є наріжним каменем відбудови України та довгострокової архітектури безпеки Європи.

Кожен підрозділ Ради Європи мобілізований.

[Парламентська асамблея Ради Європи](#) ставить підзвітність, справедливість та демократичну стійкість на чільне місце в порядку денному національних парламентів. Завдяки адвокаційній діяльності української делегації було ухвалено майже 30 резолюцій та рекомендацій на підтримку України, а співпраця з ПАРЄ допомагає Верховній Раді зміцнювати інституційну базу, необхідну для стійкої демократії, навіть у часи кризи.

Місцеві та регіональні лідери перебувають на передовій з першого дня агресії. [Конгрес місцевих та регіональних влад](#) мобілізував мерів та регіональних лідерів по всій Європі, підтримуючи

демократичне управління, планування відновлення та зміцнення довіри на місцевому рівні — там, де починається відбудова — продовжуючи допомагати українській владі з реформою децентралізації та підготовкою до переходу від військового до цивільного управління.

Комісар з прав людини працював на місцях, щоб оцінити вплив війни на права людини та забезпечити, щоб права людини залишалися центральними для мирних та відновлювальних зусиль, зокрема через Меморандум про елементи прав людини для миру в Україні. Він також підтримує важливу роботу Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Європейський суд з прав людини залишається єдиним міжнародним судом, який розглядає справи про порушення прав людини, що виникли внаслідок цієї війни. У знаковому рішенні, винесеному в липні минулого року, він визнав Росію відповідальною за широкомасштабні порушення в Україні з 2014 року. Суд також чітко заявив, що Росія несе відповідальність за незаконне переміщення та усиновлення **українських дітей** і повинна співпрацювати задля їхнього безпечного повернення. Ми використовуємо всі доступні правові механізми, щоб забезпечити повернення цих **дітей** додому.

Чотири роки війни випробували стійкість України, але не зламали її. Українські солдати та ветерани пішли на величезні жертви. Тому відновлення має включати реінтеграцію, незалежне правосуддя, антикорупційні гарантії, інклюзивну політику та підтримку на рівні громади, щоб кожен українець міг брати участь у відбудові країни. Ми робимо свій внесок у просування рівних прав для жінок та дівчат, зокрема під час конфліктів. Через наші програми співпраці ми впроваджуємо ці принципи в інституції України та її майбутнє.

Мир не буде забезпечено лише деклараціями. Він буде забезпечений правом, інституціями та стійкими політичними зобов'язаннями. Рада Європи формує правові та інституційні основи, на яких базуватиметься мир та відновлення України, від механізмів відповідальності до демократичних реформ, від захисту прав людини до антикорупційних стандартів.

Майбутнє України є європейським. Зважаючи, що вона є давнім членом Ради Європи, відбудова, правосуддя та демократична стійкість України є спільною європейською відповідальністю. Ми залишатимемося повністю залученими не лише доки війна не закінчиться, але й доки не буде здійснено правосуддя та не буде надійно забезпечено справедливий та тривалий мир.

Підтримка України з боку Ради Європи

Контакти для медіа

Heli Suominen, Head of Media Department, Tel. +33 6 59 61 90 34 or Tel. +33 3 90 21 40 55

Рада Європи, Відділ роботи з медіа
Тел. +33 (0)3 88 41 25 60 - www.coe.int - pressunit@coe.int